

ROMÂNIA
UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA

Str. Mihail Kogălniceanu, nr. 1, 400084 Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00*; 40.53.01; 40.53.02 ; 40.53.22

Fax: 40 - 264 - 59.19.06

E-mail: staff@staff.ubbcluj.ro

RECTORATUL

Universitatea Babeș-Bolyai Competiția Excelenței 2010

Dosar individual

Notă: Toate datele se referă la perioada 2005-2009

Nume, prenume, grad did.	GHIȘA, CIPRIAN, DR.
Facultatea, Catedra	Teologie Greco-Catolică, Departamentul Blaj
Domeniul științific	Istorie
Adresa paginii web personale	
Adresa e-mail	ciprighisa@yahoo.com

Criteriaul I – Output

3. Articole științifice indexate în BDI (din lista CNCSIS)

1. *Două predici ale lui Ioan Lemeni*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Theologia Catholica*, 1 – series *Historia ecclesiastica*, an L, 2005, p. 145-152.
2. *Structura administrativ-teritorială a Bisericii Greco-Catolice din Transilvania – aspecte instituționale și terminologice*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Historia*, vol. 51, nr. 2, 2006, p. 36-74.
3. *Problemele matrimoniale în practica Bisericii Greco-Catolice din Transilvania (1830-1850)*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Theologia Catholica – series historia ecclesiastica*, an LIII, 2008, nr. 1, p. 167-182.
4. *Catehismele Greco-catolice: elemente de formare și întărire a identității confesionale (1850-1948)*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Theologia Catholica*, nr. 4, 2009, p. 157-167 (coautor : Ioana Bonda).

4. Alte articole științifice/capitole publicate în reviste/volume cu referenți (peer-reviewed)

1. *Noile fundații întemeiate în timpul păstoririi lui Ioan Lemeni 1832-1850*, în *Anuarul Școlii Doctorale “Istorie. Civilizație. Cultură”*, nr. 1, 2005, p. 329-336.
2. *Preoți greco-catolici și predicile lor în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, în *Cultura Creștină*, 2005, an VIII, nr. 1-2, p. 266-290.

3. *Evoluția relației dintre Biserica Unită din Transilvania și Scaunul Pontifical în perioada păstoririi lui Ioan Lemeni (1832-1850)*, în Anuarul Institutului Italo-Român de Studii Istorice, tom IV, 2007, p. 179-192.
4. *Aspecte ale relației stat – biserică în deceniile premergătoare Revoluției de la 1848*, în vol. *Biserică, Societate, Identitate. In honorem Nicolae Bocșan*, coord. S. Mitu, R. Graf, A. V. Sima, I. Cârja, Cluj-Napoca, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2007, p. 119-128.
5. *Inochentie Micu-Klein: lider politic și bisericesc*, în *Școala Ardeleană*, tom III, 2009, Oradea, p. 85-92.
6. *Episcopul Ioan Lemeni în exilul vienez: 1850-1861*, în *Școala Ardeleană*, tom III, 2009, Oradea, p. 423-435.
7. *Coordonatele discursului identitar greco-catolic în secolul al XIX-lea*, în vol. *Identități confesionale în Europa Central – Orientală (secolele XVII-XXI)*, coord. N. Bocșan, A. V. Sima, I. Cârja, Cluj-Napoca, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2009, p. 453-468. (împreună cu Ioana Bonda, Petru Magdău).
8. *Aspecte privind activitatea AGRU-lui și ASTRU-lui în perioada 1946-1948*, în *Studia Theologica*, <http://www.studiatheologica.cnet.ro/numar200903.asp>, an VIII, nr. 3/2009, pp. 115 – 120 (coautor: Horațiu Bodale).

6. Cărți științifice publicate în edituri naționale acreditate

1. *Biserica Greco-Catolică din Transilvania (1700-1850). Elaborarea discursului identitar*, Cluj-Napoca, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2006, 407 p.
2. *Episcopia greco-catolică de Făgăraș în timpul păstoririi lui Ioan Lemeni (1832-1850)*, vol. 1, Cluj-Napoca, Ed. Argonaut, 2008, 370 p.; vol. 2, 2009, 430 p.

7. Editor de volume publicate în edituri naționale și internaționale

Volumul *Școala Ardeleană*, tom III, an 2009, Oradea – alături de prof. dr. Ioan Chindriș.

Criteriul II – Prestigiu profesional

2. Alte citări ale lucrărilor listate mai sus

Cartile și articolele noastre au fost citate într-un număr destul de mare de articole și lucrări științifice. Iată câteva exemple semnificative: în Cesare Alzati, „In Blaj la mitropolie: continuitatea istorică și conștiința instituțională în Biserica Română din Transilvania”, în *Acta Blasiensia* II, 2003; Greta-Monica Miron, *Biserica Greco-Catolică din Comitatul Cluj în secolul al XVIII-lea*, Cluj-Napoca, Ed. PUC, 2007; în Daniel Dumitran, *Un timp al reformelor. Biserica Greco-Catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob (1782-1830)*, ed. II, Cluj-Napoca, 2007; în Daniela Detesan, *Dosarul procesului lemenian*, vol. 1, Cluj-Napoca, 2007; în Ioana Bonda, *Mitropolia Română Unită în timpul pastoririi lui Alexandru Sterca Sulutiu (1853-*

1867), Cluj-Napoca, 2008; in Laura Stanciu, *Intre Rasarit si Apus. Secvente din istoria bisericii romanilor ardeleni*, Cluj-Napoca, 2008; in Remus Campeanu, Attila Varga, Anton Dorner, *In pragul Europei*, Cluj-Napoca, 2008; in Ovidiu Ghitta, „Bucoavna de la Balgrad (1699) si miscarea de unire cu Biserica romana”, in vol. *Identitati confesionale in Europa Central-Orientala (secolele XVII-XXI)*, Cluj-Napoca, Ed. PUC, 2009; Laura Stanciu, „Gheorghe Gherontie Cotore” in *Scoala Ardeleana III*, 2009; Fanita Nita, Iacob Marza, „Metoda si sursologie istorica la Augustin Bunea”, in *Scoala Ardeleana III*, 2009; Laura Stanciu, Keith Hitchins, Daniel Dumitran, *Despre Biserica romanilor din Transilvania. Documente externe (1744-1754)*, Cluj-Napoca, 2009; in Cesare Alzati, „Patriarcato Occidentale e identita delle Chiese unite”, in vol. *Identități Confesionale în Europa Central-Orientală (secolele XVII-XXI)*, Cluj-Napoca, 2009.

5. Studenți naționali atrași (activități de coordonare științifică și didactică)

- Îndrumare lucrari de licență (număr lucrări susținute) 3 lucrări
- Îndrumare lucrări de disertație (număr lucrări susținute) -

8. Membru in comitetul de redacție la reviste BDI

-

9. Participări la programe/granturi de cercetare finanțate din sursă internațională (se menționează și valoarea)

- 2005-2007 – colaborare în programul HESP – Central European University, Budapesta, Ungaria – coordonator proiect pentru partea română: asist. univ. Carmen Florea, Facultatea de Istorie, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca;
- 2006-2007 – colaborare în cadrul proiectului *Healing of Memories* – patronat de Comunitatea Bisericilor Evanghelice (Germania) – coordonatori: dr. pr. Dieter Brandes (Germania), conf. univ. dr. Lukacs Olga (Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca);

14. Membru în comisii profesionale relevante, cu titlu oficial

- din 2006 – membru al Institutului de Istorie Ecleziastică – Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca – director: prof. univ. dr. Nicolae Bocșan.
- din octombrie 2007 – membru în Consiliul director al Asociației Cercetătorilor Istoriei Bisericii Greco-Catolice.

15. Conferințe invitate internaționale

- 1-2 martie 2007 – simpozionul internațional, interdisciplinar și interconfesional „Healing of Memories: istoria comparativă a bisericilor, comunităților religioase și a culturilor în Maramureș”, Baia Mare - **comunicare cadru**: *Schiță a istoriei maramureșului* – simpozion organizat sub egida asociației Healing of Memories și a Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului.
- 9-11 mai 2007 – simpozionul internațional „230 de ani de la înființarea eparhiei române unite de Oradea Mare – trecut, prezent și viitor”, Oradea – **comunicare cu titlul**: *Un posibil candidat la scaunul diecezei de Oradea: Ioan Lemeni* – simpozion organizat sub

egida Episcopiei greco-catolice de Oradea și a Facultății de Teologie Greco-Catolice – Departamentul Oradea.

- 26-29 iunie 2007 - simpozionul internațional, interdisciplinar și interconfesional Healing of Memories, București – **comunicare cu titlul:** *Istoria Maramureșului*.
- 28-29 septembrie 2007 – a II-a întâlnire a istoricilor români și ucrainieni, Cluj-Napoca: sesiunea de comunicări „Relații româno-ucrainiene. Istorie și contemporaneitate” – **comunicare cu titlul:** *Aspecte ale relației stat-biserică în Imperiul Habsburgic în prima jumătate a secolului XIX* – conferință organizată sub egida Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca – Facultatea de Istorie și Filosofie.
- 15-17 noiembrie 2007 – conferința internațională „Identități confesionale în Europa central – orientală în secolele XVII-XXI”, organizată de Institutul de Istorie Ecleziastică din cadrul Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca – **comunicare cu titlul:** *Coordonatele discursului identitar greco-catolic din Transilvania în secolul XIX* (comunicare realizată în colaborare cu Ioana Bonda și Petru Magdău).
- 13-15 decembrie 2007 – simpozionul științific internațional “Universitari și universități în context european 1800-1945. *Peregrinatio academica*”, Cluj-Napoca – **comunicare cu titlul:** *O altă destinație a studenților teologi de la Blaj în sec. XIX* – simpozion organizat sub egida Universității Babeș-Bolyai, Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei, Muzeului Universității Babeș-Bolyai și a Facultății de Istorie și Filosofie.
- 27-29 noiembrie 2008 – sesiunea științifică internațională „60 de ani de la scoaterea în afara legii a Bisericii Române Unite Greco-Catolică (1 decembrie 1948 - 1 decembrie 2008), Cluj-Napoca – **comunicare cu titlul:** *Sinoadele protopopești din arhiepiscopia de Alba-Iulia și Făgăraș în anii 1947-1948* – organizată sub egida Universității Babeș-Bolyai, Facultatea de Teologie Greco-Catolică – departamentul Cluj-Napoca.
- 11-12 septembrie 2009 – conferința internațională „Eastern Christians in the Habsburg Monarchy” – **comunicare cu titlul:** *The Greek-Catholic Discourse of Identity between Polemics and Apologetics (the 18th century and the first half of the 19th century)* - organizată de Wirth Institute for Austrian and Central European Studies și de Canadian Institute of Ukrainian Studies, Edmonton, Canada.
- 12-14 martie 2010 – conferința internațională „Orthodox Christianity in Europe – Borders Constructed and Deconstructed” – **comunicare cu titlul:** *Consolidating Old Alterities, Drawing New Frontiers: the Concordat between Romania and Vatican – 1929* – organizată de Institute of Eastern Christian Studies, St. Radboud University Nijmegen, Nijmegen, Olanda.

III. Realizare remarcabilă

(Descrieți într-o manieră cât mai accesibilă (în maximum 1 pagină) cea mai importantă realizare științifică/tehnică/artistică din ultimii 5 ani și impactul acesteia.)

Teza de doctorat este un studiu monografic asupra istoriei diecezei greco-catolice de Fagaras, in timpul pastoririi episcopului Ioan Lemeni (1832-1850). In istoriografia romana referitoare la istoria Bisericii Unite din Transilvania, aceasta perioada era inca nestudiata. Am analizat evolutia institutionala a diecezei, in deceniile care au urmat marilor transformari care au avut loc in timpul predecesorului lui Lemeni, Ioan Bob.

Legat de aceasta, am analizat si situatia materiala a diecezei, veniturile clerului si evolutia sistemului de fundatii si fonduri. Ne-am oprit asupra problemei scolare, cu atentie deosebita asupra scolilor confesionale din mediul rural, dar si asupra aspectelor care tin de pregatirea clerului, de viata pastorală a acestuia si de nivelul sau cultural. Am analizat literatura teologica a perioadei, tipariturile aparute la Blaj in contextul in care tipografia era condusa de Timotei Cipariu. Ne-am oprit si asupra relatiilor externe ale diecezei de Fagaras, urmarind trei paliere : mai intai relatiile inter-confesionale, in special cu ortodocsii ardeleni, atat la nivelul celor doua ierarhii cat si al contactelor de la nivelul comunitatilor parohiale ; apoi, relatia avuta de episcopia de la Blaj cu forurile superioare ale Bisericii Romane – cu arhiepiscopia de la Esztergom, nuntiatura de la Viena si Scaunul pontifical ; respectiv, relatia avuta de dieceza greco-catolica ardeleana cu celelalte episcopii catolice din zona – cu cele romano-catolice de Alba Iulia, respectiv Oradea ; si cea greco-catolica de Oradea.

Am recreat astfel nivelul de dezvoltare la care ajunsese Biserica Unita cu Roma din Transilvania, la mijlocul secolului XIX, dupa 150 de ani de evolutie. Nu in ultimul rand, am urmarit felul in care institutiile Bisericii Unite si clericii sai au fost implicati in lupta politica ce a premers anului 1848, respectiv, ne-am oprit asupra pozitiei luate de ierarhia greco-catolica in timpul actiunilor revolutionare.

Lucrarea urmareste in egala masura destinul lui Ioan Lemeni, unul din personajele foarte controversate ale trecutului romanilor transilvaneni, foarte prezent in istoriografia romana, laica si confesionala, dar tratat cu deosebit subiectivism, tocmai din cauza implicarii sale in scandalul cu Simion Barnutiu de la mijlocul deceniului V al secolului XIX si din cauza optiunilor sale politice din timpul Revolutiei de la 1848.

Am refacut in teza traseul intelectual al lui Ioan Lemeni, etapele educatiei sale, activitatea sa pastorală dar si culturala si politica din perioada de dinaintea alegerii sale ca episcop.

Am urmarit apoi felul in care a actionat ca ierarh, domeniile in care s-a implicat cu precadere, pozitiiile sale in cadrul miscarii nationale, intr-o perioada de efervescenta politica deosebita. Am analizat raporturile sale cu liderii miscarii nationale, ca si atitudinile sale in timpul celor doua mari momente care i-au tulburat pastoratia si i-au marcat destinul: procesul lemenian din anii 1842-1846, cand s-a confruntat cu opozitia grupului de profesori si studenti condusi de Simion Barnutiu; respectiv, revolutia pasoptista. Din cauza pozitiei sale pro-maghiare, a fost acuzat de tradare si fortat sa demisioneze dupa revolutie din functia de episcop. Am urmarit asadar si activitatea sa din ultimul deceniu de viata, din timpul exilului de la Viena, dintre 1850 si 1861.

Este o lucrare complexa, care abordeaza o tematica diversa si cuprinzatoare, bazata pe un numar foarte mare de surse documentare inedite (arhive nationale si externe), care recreaza astfel un tablou cat mai complet asupra istoriei Bisericii Unite de la mijlocul secolului XIX, vazuta din perspectiva institutionala, economica, culturala, pastorală, canonica si politica in

acelasi timp, fiind in acelasi timp si o istorie personala a multor personaje importante ale acestor decenii, evident, in frunte cu episcopul Ioan Lemeni.

Data: 19.03.2010

Semnătura:

Certific validitatea datelor prezentate

Sef de catedră,